

POSETA NORVEŠKOJ

U zemlji irvasa

Glavni cilj posete bio je razmena iskustava u procesu izrade Strategije lokalnog održivog razvoja između naših pilot-opština i eksperta u opštini Fredrikstad, domaćinu ove posete, koja je prva u Norveškoj izradila Lokalnu agendu 21

Norveška je jedna od vodećih zemalja gde održivi razvoj i kontinuirani rad na Lokalnoj agendi 21 igraju izuzetan značaj, kako na regionalnom ("Nordijska strategija održivog razvoja") i nacionalnom tako i na lokalnom nivou, i gde se znatan deo sredstava iz budžeta izdvaja za aktivnosti na ovom polju. Svest o važnosti ovih pitanja toliko je visoka da je, bez obzira na to koja trenutna vlada ima mandat u Norveškoj ili koja koalicija čini lokalnu vlast, problematiki održivog razvoja zagarantovano mesto među ključnim prioritetima razvoja standarda norveških regiona i gradova.

Zbog svega toga, imali smo veliku sreću da nam strateški partner na Programu bude upravo ova zemlja i njihova asocijacija lokalnih i regionalnih vlasti. Projekat "Program za zaštitu životne sredine i održivi razvoj u gradovima i opštinama Srbije" traje već treću godinu za redom, a nakon promovisanja i usvajanja Strategije lokalnog održivog razvoja na konferenciji u Beogradu 2006. godine, izrade metodologije planiranja održivog razvoja na lokalnom nivou, publikovanja prvih priručnika iz ove oblasti u Srbiji, sada su naših sedam pilot-opština u završnoj fazi izrade i na korak od usvajanja strateškog dokumenta održivog razvoja svoje opštine. Bečej, Varvarin,

Koceljeva, Paraćin, Prokuplje, Smederevska Palanka i Sombor pridružile se malobrojnom klubu gradova koji će ubuduće svoje akcione planove razvoja i budžete u svim oblastima u kojima imaju nadležnost kreirati prema jednom ovakvom strateškom programu razvoja.

EKSPEDICIJA U NORVEŠKOJ: Kao deo aktivnosti na Programu, još pre dve godine kada se Projekat idejno osmišljavao, predviđeno je da u završnoj fazi izrade strategije srpska "ekspedicija" poseti Norvešku. Naoružani dobro pripremljenim prezentacijama studija slučaja, pitanjima, nedoumicama i izuzetnom motivisanošću koja je kulminirala posle majske Konferencije o lokalnom održivom razvoju u Somboru, sedam opštinskih poverenika, kao nosioci Projekta u svojim opštinama, krenuli su 17. septembra put zemlje irvasa da od tamošnjih eksperata dobiju odgovore, razjasne nedoumice i steknu nova znanja i iskustva koja će po povratku primeniti na radu u svojoj lokalnoj zajednici. Sa njima su na put pošli Zoran Milenković, predsednik opštine Varvarin u svojstvu predsednika mreže "Koalicija LA21", Jovana Rabrenović, novinar "Politike", i širi Projektni tim.

Glavni cilj posete bio je razmena iskustava u procesu izrade Strategije lokalnog održivog razvoja između naših pilot-opština i eksperta u

opštini Fredrikstad, domaćinu ove posete, koja je prva u Norveškoj izradila Lokalnu agendu 21, i čiji se opštinski službenici, ali i predstavnici medija, poslovnog i civilnog sektora sa ponosom osvrću na izradu svoje strategije i čitav ovaj proces, ne propustivši priliku da naglase da je to prvi i ujedno najbolji dokument planskog razvoja jedne opštine u Norveškoj. A iz onoga što smo mogli da vidimo, u to nije bilo teško poverovati.

Dobrodošlicu u Fredrikstad pozeleo nam je njegov gradonačelnik Ole Habet, a zatim i održao kraću prezentaciju u kojoj je prisutne upoznao sa gradom koji je na ušću reke Glome u Severno more u prošlosti vekovima pružao otpor Šveđanima i Dancima, nekada sa manje, a nekada sa više uspeha. Žitelji tadašnjeg Sarpsborga, čiji su grad spalili Šveđani, zatražili su 1567. godine dozvolu od Frederika II, kralja Danske i Norveške, da izgrade novi grad 15 kilometara nizvodno u odnosu na Glomu. Polovina meštana ostala je na mestu starog grada i radila na njegovoj obnovi, dok je druga polovina iz temelja izgradila svoje nove domove u Fredrikstadu, nazvanom tako u znak zahvalnosti kralju. Blizu granice sa Šveškom, Fredrikstad je danas moderan centar regije Osfold, sa površinom od blizu 300 kvadratnih kilometara koju nastanjuje blizu 71.000 stanovnika.

Nakon uvodne prezentacije, planove razvoja grada u narednom periodu predstavili su u svojim oblastima rada i načelnici opštinskog sektora za izgradnju, kulturu i zaštitu životne sredine. Gospodin Rolf Peter, stručnjak za zaštitu životne sredine u opštini Fredrikstad, ali i saradnik na našem programu ispred KSA, govorio je o usponima i padovima u radu na Lokalnoj agendi 21 u Fredrikstadu, proce-

su, metodologiji, ali i izazovima sa kojima se tim koji je bio zadužen za izradu Agende susretao. Prisutni su imali prilike i da razgovaraju sa meštanima jedne od mesnih zajednica, upoznaju se sa njihovim načinom rada i aktivnostima, postavljaju pitanja, obiluju prostorije, čuju njihovo mišljenje o participativnom učešću u izradi plana razvoja na opštinskom nivou.

Što se tiče srpske delegacije, svaki član četrnaestočlane ekipe koja je učestvovala u ovoj radnoj poseti, imao je svoja zaduženja pa su pripreme tekle po unapred pripremljenom scenariju. U skladu sa ciljem posete, nosioci radionice i diskusija bili su opštinski poverenici pilot-opština na Projektu koji su, uz pomoć eksternih facilitatora na Projektu, pripremili prezentacije studije slučaja u kojima su predstavili konkretne probleme i izazove sa kojima su se suočili u procesu izrade Strategije. **Zoran Subotički** je predstavio prepreke u započinjanju procesa koje su bile uzrokovane političkim okolnostima u Bečeju još prilikom imenovanja opštinskog poverenika i članova opštinskog foruma; **Aleksandar Popović** je ukazao na probleme koji nastaju u jednom ovakvom projektu u opštini koja nije medijski dovoljno pokrivena, poput Varvarina; **Branislav Mičić** je govorio o nedostatku ljudskih resursa u Koceljevi koji otežava pisanje strategije; **Vladimir Janković** je ispred Paraćina predstavio svoje angažovanje kao opštinskog poverenika u radu Foruma; **Goran Mrdaković** se, kao opštinski poverenik u Prokuplju, susreo sa problemom paralelne izrade nekoliko strategija razvoja (LA21, LEAR, LEP, LPA), na kojima su uglavnom angažovani isti stručnjaci, ali na kojima se primenjuju različite metodologije; **Dragan Vlajić** je predstavio situaciju razvijene mreže NVO-a u Smederevskoj Palanci i nedoumice koje nastaju prilikom uključivanja predstavnika nevladinog sektora u procese izrade dugoročne strategije razvoja; **Goran Vukmirović** je izneo svoja iskustva u radu sa prevelikim opštinskim forumom Sombora. Svaki od poverenika je, pored problema, prezentovao i načine na koje je tekući problem rešen, a tokom diskusije sa norveškim partnerom, razmenjena su iskustva u prevazilaženju ovih, ali i drugih situacija koje usporavaju i otežavaju izradu Lokalne agende 21.

Na kraju posete, opšti utisak bio je da je u pripremi ovog zajedničkog Projekta radna poseta Norveškoj bila pun pogodatak i izuzetno korisno iskustvo našim pilot-opštinama, a i Norvežanima, kako su sami nekoliko puta istakli. Mi smo bogatiji za iskustva procesa strateškog planiranja u zemlji koja je već godinama među vodećima u svetu po primanjima po glavi stanovnika; oni su naučili kako se to radi kod nas, ali i istakli da procesi teku slič-

no, i da su i oni prošli kroz sve ove korake, na jedan ili drugi način, pa je i našim poverenicima rečeno da su na pravom putu. Da li ćemo postati kao Norveška na kraju ovog projekta? Nećemo, jer to ne zavisi samo od Projekta. Ali jedno je sigurno - naše pilot-opštine su se kroz "Program zaštite životne sredine i održivog razvoja" približile norveškom metodu

rada na lokalnu, što je svakako veliki napredak imajući u vidu gde je Norveška danas i koliko za to ima da zahvali ovakvom participativnom načinu rada i razmišljanja. Tako će Srbija i Norveška imati još jednu zajedničku stvar, pored toga što ni jedna ni druga nisu u Evropskoj uniji.

LIUBINKA KALUDEROVIĆ, SKGO